

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1967 ч. декабрь 19 | ВТОРНИК № 296 (6832) | Өртээ 2 көп.

Эвиледешкен республикаларның Компартияларының ТК-ларының, партия крайкомнарының болгаш обкомнарының көдээ ажыл-агый айтырыгларын башкарып турар секретарьларының өөредилгези Москвага бир ай дүргүндө эртип келген. Аңаа СЭКП төөгүзүнүн болгаш оон политиказынын, марксисчиленичи философиянын, политиктиг экономиянын, партия тургузушунунун өйү келген чугула айтырыгларын өөртенген. Көдээ ажыл-агыйны улам ыңай хөгжүдүр, 1968 база оон дараазында келер чылдарда тарааны, көдээ ажыл-агыйнын өскөдө продуктуларын бүдүрерин, күрүнге садарын көвүдөдүр талазы-биле партиянын XXIII съездинин, СЭКП ТК-нын март (1965 чылдагы), май (1966 чылдагы) Пленумнарынын шийтпирлерин боттандырынын практиктиг айтырыгларыче улуг кичээниг салдынган.

СЭКП Төп Комитетинге эвиледешкен республикаларның Компартияларының ТК-ларынын, партия крайкомнарынын болгаш обкомнарының секретарьлары-биле эш Л. И. Брежнев ужурашкан. Беседага эштер А. П. Кириленко, М. А. Сулов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, СЭКП ТК-нын көдээ ажыл-агый килдинин харысалгалыг ажылдакчылары киришкен.

Сталинград тулушкунуң маамыраына тураскаал-ансамблди Волгоград хоорайга туруп тургустурарга ачы-агылалыг болгаш дөм 1967 чылдагы декабрь 16-да Чалдым болгаш ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму ол тураскаалды туруп тургузарында болук киржилчилерин ССРЭ-нин орденери, медалдары-биле шаңдаан.

Тураскаал-ансамблди чогааткан коллективтин кижигүөрү архитектор Я. Б. Белополюский Ленин орден-биле, тураскаал-ансамблди чогааткан коллективтин кижигүөрү архитектор В. А. Демин, скульптор В. Е. Матросов, скульптор А. А. Тюрешов болгаш РСФСР-ниң култура министрствозунун уран чуралга фондуларындык, тураскаалдар төлөөлөрүнүн дирекциязында улуг мастери В. З. Шейман — Күш-ажылчы Кызыл Тук орден-биле шаңдаткан.

Кызыл Сыдык орден-биле 3, «Хулдуселдиң чомду» орден-биле — 8, «Күш-ажылчы эрес-мадырларг төрүк дээди» деп медалы-биле — 7, «Дайынчы алдар дээди» деп медалы-биле — 15 болгаш «Күш-ажылчы шыгарар дээди» деп медалы-биле — 10 кижин шаңдаткан.

ИЗИИ-БИЛЕ ДЕТИЗЭН

Кызылдың пассажирлер автотамып-агыйның коллективни москвалыктарның болгаш ленинградчыларның эгелээжини изии-биле детизэн. Беш чылдың пассажир-километр планын 1970 чылдың декабрь 28-те, тонна-километрнин ол-ла айыңга 26-да күүседир болгаш 450 муң литр кывар чүүлдү, 500 комплекст авторизинаны наманал алып сорулганы коллективни бодунуң мурунунга салган.

Эштер Хумажын, Жирнов, Егоров, Пестриков, Струхов, Чернышев болгаш еснактер-да бедиткен хулээлгерин алганнар.

С. ТАМЧАЙ.

БОТ-ИДЕПНЕЙНИ БЕДИТКЕШ

редд сүттү күрүнеге садарын чыл планын, оон соонда 20 шаа хонгада бедиткен социалистиг хулээлгеин күсеткен. Бо дээрге саанчыларының болгаш садарчыларын улуг тиилдеген болган.

Танды районун кедээ ажыл-агый ажилдакчыларының ыңгырынын Могай ферманың коллективни изии-биле хулээп алган. Ычангаш олар боттарын бар аргаларын санап көргөн. Эрткен ийи чылда сүт сазлаанын түнелин үндүрүп көргө, плаандар ажыр 67 тонна сүттү күрүнеге бедеткеп саткан болган. Ын-

лаарын улуг тиилдеген болган. Танды районун кедээ ажыл-агый ажилдакчыларының ыңгырынын Могай ферманың коллективни изии-биле хулээп алган. Ычангаш олар боттарын бар аргаларын санап көргөн. Эрткен ийи чылда сүт сазлаанын түнелин үндүрүп көргө, плаандар ажыр 67 тонна сүттү күрүнеге бедеткеп саткан болган. Ын-

Беш чылдын күш-ажылчы базымнары

Устүнде ышкыш ыңдыг боттуг байдаларга үндээлгез, ферманын савчылары, каларчылары беш чыл планын хуусаа бетинде күүседир талазы-биле хулээлгерин ажилдап кылган. Ону өзүгээр алгырга, беш чылдын төңүзүнде ферманын нити сүт саалады 1300 тонна четкен турар.

Шагаан-Арыттын автотамып-агыйның ишчилери бо чылдын чүк сөөртүр планын хуусаа бетинде күүсеткеш, август айда-ла беш чылдын үшкү чылдын үлүүнде

кү чылынын онаалдазын күүседип кирипкен. Бо үениң иштинде районук колхоз, совхозтарынга, үлетпур болгаш тудуг черлеринге 159 муң тонна чүкту, азы чыл планында 9 муң тонна хөй чүкту чедирген.

СОЛУРГА САЛДЫНГАН

Танды районун «Межегэй» совхозу республиканың мурунчык ажилдакчыларының бирээзи. Юбилейлик чылдың планын онаалдарын совхоз шагда-ла хуусаа бетинде күүседипкен.

Чоокта чаа совхозтук коммунистеринин хуралы болуп эрткен. Аңаа коммунистер беш чылдың сүт дүңгөрү планын В. И. Лениннин төртүтүнгенинде бээр 100 чыл болуп оюнга, дүктүң планын 1970 чылдың аягына, ээтинин Улуг Октябрьниң 53 чыл болуп оюнга чедир күүседир деп, улуг сорулганы боттарынның мурунунга салганнар.

И. МИЛЕНЬКИЙ.

Койжу кижинин амылы чыш эес. Кыштын улуу соолу-даа турар, мал аарып-аржап-даа болор, мичаарга «Ийик» совхозтук Чая Кажаа дээр черде койжу бригаданың девискээрин амырга, бөрүлер-даа дүвүредип келер.

Койжу бригаданы Кужувет Кому ач ийи чыл удуртуп турар. Чоокта чаа — ноябрьда мында таварыга болган: Кужувет Кому бир кезек койларын оварга үндүрүп кааш, ырак эвесте оттап чоруур койлар чорупкан. Ачтын мезин чоруу оларга, койларын тооп, баштай экилеп эвезелген дүңгөрү каан. Кому тура-да бодымайн, адым эй тырткан, бедидип тал келген. «Бөрүлөр келген-дир» деп оон бодымга доран кирип келген. Койжу чөдөл келер билек-де кертүү сес бөрү девискерлер.

Малы дээш кезеде савыш салып чоруур, кезеде серемчиледей оо кижиз эес болза, аңаа оварга турган кезек койларын бөрүлөр шүптүзүн чаа тырттып кааттып болур турган, ол дугайын совхозтук дирекциямы билеш, малчыга байыр чедирип, ону демделгезин.

Бо койжу бригаданың амыл-ишчилери эрткен чылын малдың чаш төлүн камсаал амыр талазы-биле баай эес ажилдап болгаш келер чылда чүс койга оңаштыр турганнар амыр талазы-биле төртүтүнген кыжыс-даа турганын мыктымас деп сорулганын амыл-тап турар.

— Хой олдаашкынык эелей бээр, амыл тэй болур, куду 40 чедир чаш турганын амыр алаар бис — деп, бригадир чүгәлгәл.

Кужувет Комуңун кадайм Ооржак Чечек ийи дугаары кадарчы. Оларның каймы-даа ажымына кызыкмас болгаш совхозта шүндүлдүлдүр, Удавас оларга сажымчиктер база чөдө бөрү, оларның амылын угалып-ишчилээр, оларны кичаар амылдарына өөредир деп түлээле база бар.

— Хой олдаашкынык, бугу койну кыштан чүр ажырып амырына бөрүлөр турга-даа, оңу ажып эртип, бистин улуу Төрөн чүртүгүстүк амыл-ишчилериниң беш чыл планын хуусаа бетинде күүседир талазы-биле эгелээшкениниң бедитип тургаш, алдынган социалистиг хулээлгелери чүгө додуур эес, харын ажыр күүседир дээш бугу кужуветтү үндүрүр бис — деп, бригадир Кужувет Кому дүвүредип чүгәлгәл турар. Бо чурукта — бригадир Кужувет Кому дүр.

Ш. СЕДЕН-ООЛ.
Фото авторуру.

внес бүрүздүңен 2—2 муң килограмм сүт саар алган саанчылар И. Сирина, Р. Ховалыг, Н. Акулова болгаш еснактер-даа балдыткан турар.

ЧАРТЫН АЖЫР КҮҮСЕТКЕН

«Ики-Тей» совхозтук бирги бригаданы Владимир Ладановтук удуртулгазы-биле үезин арылаашынын дүргөн темпиги чорудуп турар. План өзүгээр 600 тонна «Саратовская — 29» сорттук мыкыл-тасты көлпир чылдың дүңгүдүңгө белектээр тургаш, бригаданың коллективни ам бо хүннерде 400 амыг тоннаны арылгаан. Бригадир В. Ладанов Дончаа Коладук төргиниң эки ажилдап турарын демделгезин.

Республиканың чогадыкчылар болгаш чаарткычылар нитилелинин чөвүлелиниң бешки конференциязы Кызылга болуп эрткен. Амыг үени техниканың үези дидир болгаш. Ычангаш ол хуралче баар мурунда даа аңаа солук чууга, ужуражылга болурунга бүүрүзүн мен. Оон бээр урду-ла болбаан чуве. Тываның комплексилги геология-шиңчилеп экспедициязынын чогадыкчыларынын, чаарткычыларынын амылынын дугайында тайылбыр амыр дээш ол нитилелиң даргазы А. Ф. Мандрыгин-

ге барып чорудум. Анатолий Федорович ол амылды хөй-нитти эгелээшкени-биле күүседип турар. Чый чогу кончыт-даа болза, мезин айтырыкларын добу, тодаргай харылап, чаа чүүлдерин билдингери-биле тайылбырлаан.

Коллективте техниктиг чогадылгача, чаарылга амылын көргүскен диграммалар, теминтер, чүрүктүг албомнар, шыйгырлар, бюлетьенер чаа мездиниң немей берип, кижииниң соңуругалын улам кысып бээр болду.

Тыва АССР-де техниктиг чогадылгача амылын уштап-баптал турар чөвүлелиниң конференциязынын солун чууганы дыңнаар, киргүзүгү материалдарынның делгелгезин соңуругал күзелинин хандыраар соорулгалыг хуралга бардым.

Профвилелдер бажыңының хуралдар залында-даа, фойеде-даа делгелгек чок. Бо талазы-биле хомуздан сестилени бөлүк-бөлүк делегаттар илередиң, оларнын организацияларынан чамдык чүүлдерин нитиге соңуругалган болза амылгы болур турган ийи дидир турдулар.

Конференцияга өтүктүг үениң дүргүзүндө республиканың үлетпур бүүдүргүлериңе, тулаг, транспорт организацияларына, колхозтарга, совхозтарга чогадылгача амылын сунулауу кижиинерин чедимиштинин, үк херекти организациялар турарында четпестерин, моон саңгааргы сорулганы дугайында илеткели республиканын чогадыкчылар, чаарткычылар нитилелинин чөвүлелинин даргазы эш ПОТЕХИН кылган.

Санал-оңол солчулгасы эгелгезин. «Тыва даг-дүгү» комбинатта чогадыкчылар болгаш чаарткычылар нитилелинин эге организациязынын даргазы эш ЛИБЕНКО ак-довуракчылар келир чылдан эгелеп планназынын чыдап эконимиттик миди берилишиниң чаа системасынче шилчир дээш белеткели чорутканын чуугалаан. Бо комбинатта чаарткычыларнын амылы идепкей-жип, технологтуг чорудулганын сайзырандаймыдып, продукциянын шынарын экииткен саналдарын көвүздүзүн ол демделгезин. Чыны, чаарткычы эш Ховалыг даг-дүгүн арылап турар үедө он бөш чүүлү дагылаар тургузулганын чагааткан. Ындыг анызыг саналдарын инженерлер, техниктер кирип, тываынгар чоруун көргүзүп турарын делегаттар сөтип хапып чыгараан. Эш Либенко областың чөвүлели теппезинде, амылдын информация тептеридар амылды ам-даа четпес органиластап илеткен шүгүмчүлгезин.

«Межегэй» совхозта картофель олурутурун механизастаан. Оон экономика талазы-биле амылдын дугайында эш СОРОКИНИН чуугалаан делегаттар соңуугаан.

Чогадыкчыларнын болгаш чаарткычыларнын чөвүлели аңгы-аңгы организацияларнын бүүдүргүлери шингээтин саналдарын доктаамал өөренип, оңу төрөлдештик амыл-агыларга мептередир сорулгалыг ажилдаары чугула. Тываның геология-шиңчилеп экспедициясында авто-септелге базазынын чаарткычыларнын саналдарында кезек чүүлдерин автотранспорт бүүдүргүлериңе амылап болур турган. Ол дугайында информацияны область чөвүлели чыгып, тардыры чугула өззө-лин ол бадыткап болур.

Чаартылга хөрсүн амыл-агынын өзү-биле үнөлөп, кижиин чогадылгача соруп кирип шыдаан коллективтерде чинээ, Кызыл-Хавак шахтазында, № 2 автотранспорт бүүдүргүлериңде, Кызылдың элвирти станциясында күш-ажылдын бүүдүрүчүлү доктаамал бедип, камналга дээш демисеп үрө-түнелиг болуп тура-

БЕДИК АТТЫ АЛГЫЛААН

Чадааның хөмүр-даш разрезиниң дагылаары хөмүр-даш тывының болгаш чөр аштап арылларынын, одалганын шынарды бедидериниң, оон бот-үнесин ичингедеринин чыл планын хуусаа бетинде күүсеткен.

Разрезте партбюро болгаш профвилел комитети чехтериниң, бригадаларның болгаш тус-тус амылчыларнын социалистиг чарымынын түңүлени үндүргөн. Даг транспортуниң үезинге, чөр аштап арылаар, хөмүр даш кышар бригадаларга коммунистерни күш-ажылды деп атты тывысқан. Уу бригадалары эштер Фроленко, Галкин, Рабинский олар удуртуп турар. Коммунист күш-ажылды шалпычылар деп бедидатты 29 кижиге тывысқан.

ДУРГУЛУГАНЫ ШИНГЭЭДИП АЛГАШ

Чоокта чаа респотребсоюзтук аң ферманының бөлүк ажилдакчылары Эстонияда аң айнакчыларнын мурунчык дурдугузганын шингээдиң алгаш, Тывага элп келген. Н. Н. Головичев, В. Н. Рязанов, В. К. Хоронцов олар Эстонияда аң-ин дилгилерин экииткен породазында 50 км. 30 эр-ак-к дилгилерин Тывага өстүрери-биле экилгелген. Оларнын иештери экспортка бар.

Зоотехник чугаалап тур

рар үеде, хойларга хайык кошкарлар сабаб дээрин утпас херек. Чүгө красноварск уксаянын арыг кошкарлары-биле адржилге чорудар.

Устүнде айыттынган сорулгаларын шийтпирлерде, кол чуве—кадрлар айтырып болур. Амыг үеде бо ажилда практиктер колдаан, зоотехниктиг дээди өөредилге чок болганы-биле олар алды-бүрү үчүттү, сайгарылгалар, экономиктиг санажылгалар кымырына чегей болгулаар таварылгалар бар.

Ычангаш мал амылынын талазы-биле дээди өөредилгелергусай эртемиңлерин талазын амыг байдал-биле холбоштыр керүп тургаш, зооветеринарың өөредилгелерин бедик негезде-биле төрүлүр алаар. Мурунда бо өөредилге эки чорувайн турган, шүдү чугалаарга, бо айтырыгды көдүрүп турга-даа оңу бистин колхозка туулауна чедирбейн барган.

Бо чылдан эгелээш, ыңдыг өөредилгени доктаамал чорудар, коже турар болук коданнар айымбиле оңу организациясаары эңигер болур. Зооветеринарың өөредилгени чорудары инженерде турараарга хамаарыштыр муң чинг, а хойжулар талазы-биле эдзон берге, чүгө дээрге олар ыраа черлерде турар болгаш хөй коданнарда заттына берген турар болгаш. Ын-челээ-даа зооветеринарың өөредилгеже хөй-ле кижиин хаара турар эвеш буту аргаларын ажыраар алаар бис.

Бисте хөй амылын сайдыралыны — кол чүзү чуве болганда, оон баш санын өстүрери — кол чүзү. Ындыр түбүкү, эртек чылдын бисте муң дире хөй кымыраан. Ол болза 1200 рубль өртөкчү 2,5 тонна дүктү, 3960 рубльдин 3,6 тонна эдчин чедир албайн барганымыс ол-дур. Малдың кызырап турарынын чылдагааны чүдөл?

Техниктиг чогадылгача

аграммалар, теминтер, чүрүктүг албомнар, шыйгырлар, бюлетьенер чаа мездиниң немей берип, кижииниң соңуругалын улам кысып бээр болду.

Тыва АССР-де техниктиг чогадылгача амылын уштап-баптал турар чөвүлелиниң конференциязынын солун чууганы дыңнаар, киргүзүгү материалдарынның делгелгезин соңуругал күзелинин хандыраар соорулгалыг хуралга бардым.

Профвилелдер бажыңының хуралдар залында-даа, фойеде-даа делгелгек чок. Бо талазы-биле хомуздан сестилени бөлүк-бөлүк делегаттар илередиң, оларнын организацияларынан чамдык чүүлдерин нитиге соңуругалган болза амылгы болур турган ийи дидир турдулар.

Конференцияга өтүктүг үениң дүргүзүндө республиканың үлетпур бүүдүргүлериңе, тулаг, транспорт организацияларына, колхозтарга, совхозтарга чогадылгача амылын сунулауу кижиинерин чедимиштинин, үк херекти организациялар турарында четпестерин, моон саңгааргы сорулганы дугайында илеткели республиканын чогадыкчылар, чаарткычылар нитилелинин чөвүлелинин даргазы эш ПОТЕХИН кылган.

Санал-оңол солчулгасы эгелгезин. «Тыва даг-дүгү» комбинатта чогадыкчылар болгаш чаарткычылар нитилелинин эге организациязынын даргазы эш ЛИБЕНКО ак-довуракчылар келир чылдан эгелеп планназынын чыдап эконимиттик миди берилишиниң чаа системасынче шилчир дээш белеткели чорутканын чуугалаан. Бо комбинатта чаарткычыларнын амылы идепкей-жип, технологтуг чорудулганын сайзырандаймыдып, продукциянын шынарын экииткен саналдарын көвүздүзүн ол демделгезин. Чыны, чаарткычы эш Ховалыг даг-дүгүн арылап турар үедө он бөш чүүлү дагылаар тургузулганын чагааткан. Ындыг анызыг саналдарын инженерлер, техниктер кирип, тываынгар чоруун көргүзүп турарын делегаттар сөтип хапып чыгараан. Эш Либенко областың чөвүлели теппезинде, амылдын информация тептеридар амылды ам-даа четпес органиластап илеткен шүгүмчүлгезин.

«Межегэй» совхозта картофель олурутурун механизастаан. Оон экономика талазы-биле амылдын дугайында эш СОРОКИНИН чуугалаан делегаттар соңуугаан.

Чогадыкчыларнын болгаш чаарткычыларнын чөвүлели аңгы-аңгы организацияларнын бүүдүргүлери шингээтин саналдарын доктаамал өөренип, оңу төрөлдештик амыл-агыларга мептередир сорулгалыг ажилдаары чугула. Тываның геология-шиңчилеп экспедициясында авто-септелге базазынын чаарткычыларнын саналдарында кезек чүүлдерин автотранспорт бүүдүргүлериңе амылап болур турган. Ол дугайында информацияны область чөвүлели чыгып, тардыры чугула өззө-лин ол бадыткап болур.

Чаартылга хөрсүн амыл-агынын өзү-биле үнөлөп, кижиин чогадылгача соруп кирип шыдаан коллективтерде чинээ, Кызыл-Хавак шахтазында, № 2 автотранспорт бүүдүргүлериңде, Кызылдың элвирти станциясында күш-ажылдын бүүдүрүчүлү доктаамал бедип, камналга дээш демисеп үрө-түнелиг болуп тура-

ТӨРЭЭН ЧУРТУВУСТА

БИСТЕ — БО ХҮННЕРДЕ

Чөөн-Хемчик районун «Большевик» колхозу специализастаашкын талазы-биле алгырга хөй ажилдакчы амыл-агы болур. А чер амыл болгаш мийиштыг бода мал өстүрери дуулаал шынарды болуп болгаш бо сөөлдүк— элтир-сүктүр угланышканын болор.

Хойларын 30 хуузу тус чөр уксаалык, оон артканыын чартык нарын дүктүг хойлар. Перспективна талазын көөргө, 1970 чылга чедир бөдүүн дүктүг хойлар чок болур, чүгө нарын болгаш чартык нарын дүктүг хойлар артар. Хойларын красноварск уксаянын кошкарлары-биле адржилге кылып экижилер, ычангаш бо чылын беэви ыңдыг уксаанын 14 кошкарларын садын алган.

Красноварск уксаянын ажыктыг чүүлдерин үчүлгө? Бистин республиканын кымын уузу, чыйы илиг болур байдалына ол таардыр. Ол ышкыш дагып-холвудтү черин байдалына база ол уксаа баксыраса, дүктү хойлу бээр. Чыжааөвөгө, тус черин тыва хойлары бир хойга онааштыр ортууза-биле 1.8—2 кг дүк бээр болза, красноварск уксаа — 2.5—3 кг дүктү бээр.

Ычангаш бо уксааны өстүрелге бистин республиканын байдалына хамаарыштыр ажилдакчыларга оруданы хайуу бээр. Маңаа чамдык чуратгаларын көргүзгө: бөдүүн дүктүг бир центнеринин өртээ 26 рубль турда, чартык нарын дүктүг — 45 рубль болур, нарын дүктүг онунда хөй — 58—60 рубль.

Бо бүтү чүүлдерин чедип амыры-биле чылдыңна шилгеле чорудуп турар. Чыжаа, бо чылдын нитилелине чоруткаш, хойларын класс айым-биле уксаян. Ам бирги класс хойларын ийи, 3—4 класстан база ийи кодан бар, чоорту бо 3—4 класстын хойлары шүүретилер болгаш 1—2 класстарга шилчип бээр. Мындыг шилгелени чылдын чорудары зоотехниктиг шылгы чүрүм-дүр. Шилчип адышынын чорудуп ту-

Биреде, тарып боозадылганы куду шынарды чорудуп турар. Бо талазы-биле ажилдап турар чамдык кижилер зоотехниктиг чуруму шыгыты сагыбайн-даа турар, билиг мержелин-даа четпес болтулаар. Мыштыг чижекти көрөлэ: тарып каан хойга ийи шак шитпиде сүг сүстүрбөс, база-ла ыңча үе иштиде доозун дөвүрүкка сүрбөс учурау, а бистинде олну черде сагыбайн турар. Тарып мадырын өй-шаңада эгелкес чүүдөр мыйраый хөй.

Мынгы чоруктуң түнелинде, 100 хойга онааштыр 90 хураган айы деп, бистин колхозтук планын ыңдыг турган болза, оңу чүгө-ле 72 хураган кылдыр алган бис. Ындыг болзажок, бо херекке зоотехниктиг чуруму эки сагаан, чедимшиктерин чедип алган мурунчылдар бисте база бар. Ол болза чүс хойга онааштыр ыңча-да хураганын алган Ондар Чулдун, 98 хураган алган Куудар Ондар-оол болгаш еснактер-даа-дыр.

Бо чылдың мал өоздаашкыныга тамаарыштыр амырга, төрүрү 4500 хойнуң 3900 бажын тарып боозаткан, оон артканы сула адржилгеге кириен. Кышгаалашкында байдалы алгырга, тыва 3 кодам хөй бар, чартык нарын дүктүг хойларын 13 кодан тургускан болгаш арткадан 7 кодан — бо чылын төртүтүнгөн хураганнар болуп турар.

Мынчангаш, ээтир-дүктүр хөй амылын хөгжүдөр талазы-биле бисте бо хуверде кол сорулгалар — оларнын оларын, чегерилгелени чөп организациясаары, малдын чаш төддериң чидирчип чокка бүрүк-биле камсаал амыр дээш демисеп болур. Бистин хөй амылды колхозта бо хүннерде байдал мындыг-дыр. Шилчип алган угданышканымыс-биле сирын чоруп тургаш, салынган сорулгалы чедип амыр бис дээрине чигилгемес бис.

С. ОНДАР,
колхозтук кол зоотехник.

лар нитилелинин чөвүлелинин даргазы эш ПОТЕХИН кылган.

Санал-оңол солчулгасы эгелгезин. «Тыва даг-дүгү» комбинатта чогадыкчылар болгаш чаарткычылар нитилелинин эге организациязынын даргазы эш ЛИБЕНКО ак-довуракчылар келир чылдан эгелеп планназынын чыдап эконимиттик миди берилишиниң чаа системасынче шилчир дээш белеткели чорутканын чуугалаан. Бо комбинатта чаарткычыларнын амылы идепкей-жип, технологтуг чорудулганын сайзырандаймыдып, продукциянын шынарын экииткен саналдарын көвүздүзүн ол демделгезин. Чыны, чаарткычы эш Ховалыг даг-дүгүн арылап турар үедө он бөш чүүлү дагылаар тургузулганын чагааткан. Ындыг анызыг саналдарын инженерлер, техниктер кирип, тываынгар чоруун көргүзүп турарын делегаттар сөтип хапып чыгараан. Эш Либенко областың чөвүлели теппезинде, амылдын информация тептеридар амылды ам-даа четпес органиластап илеткен шүгүмчүлгезин.

«Межегэй» совхозта картофель олурутурун механизастаан. Оон экономика талазы-биле амылдын дугайында эш СОРОКИНИН чуугалаан делегаттар соңуугаан.

Чогадыкчыларнын болгаш чаарткычыларнын чөвүлели аңгы-аңгы организацияларнын бүүдүргүлери шингээтин саналдарын доктаамал өөренип, оңу төрөлдештик амыл-агыларга мептередир сорулгалыг ажилдаары чугула. Тываның геология-шиңчилеп экспедициясында авто-септелге базазынын чаарткычыларнын саналдарында кезек чүүлдерин автотранспорт бүүдүргүлериңе амылап болур турган. Ол дугайында информацияны область чөвүлели чыгып, тардыры чугула өззө-лин ол бадыткап болур.

Чаартылга хөрсүн амыл-агынын өзү-биле үнөлөп, кижиин чогадылгача соруп кирип шыдаан коллективтерде чинээ, Кызыл-Хавак шахтазында, № 2 автотранспорт бүүдүргүлериңде, Кызылдың элвирти станциясында күш-ажылдын бүүдүрүчүлү доктаамал бедип, камналга дээш демисеп үрө-түнелиг болуп тура-

В. И. Ленинге 100 арынны тураскаадыр

УЛЪЯНОВСК. (СЭТА-нын көр). Областың «Ульяновская правда» солуну өөрлөш Ленинниң чогадыларын солун арынарнын парлап эгелгезин. В. И. Ленинниң төртүтүнгөн хуунуден бээр 100 чыл болур оюнга таарыштыр чүс ыңдыг солун арынарын парлап үндүргөн турар, үк арынар Владимир Ильичинин амылдарынын он чабынчанчак болушканын, баштыгынын илеа эртинге-байлаан, улъяновтарнын өг-бүдесинде холбошкан чаа шилчилелдерин, чуртта болгаш дашты-

када Ленинниң черлерин, Ленинниң чагыгылымың амылдарга боттаным турарын номчулукларга чуугалап бээр.

Баштайгы Ленинниң солун арнын Казань университетинде болган студенттер хуралына Володя Ульяновтук баштайгы револютуг чуугалаылга тураскааткан. В. И. Ленинниң Тү музейинин Ульяновск салбырынын директору Ш. Баранов солунга чүзү бижээ. Аңаа Казань университетинден бир репортажи база барган.

«Космос-195» ужудушкунда СЭТА-ның дыңнады

1967 чылдың декабрь 16-да Совет Эвиледешке Чериниң «Космос-195» дээр, спутниң элмек өзүгээр салып үндүрүен. Спутникте 1962 чылдың март 16-да СЭТА-ның чарлааны программаны өзүгээр космос делегеминиң ишчилээрин үрүлчүлээр дээр эртем аппаратуразын тургустуң.

Спутникте эртем аппаратуразында аңгыда 19.995 мегагерц частоталыг ажилдар радиодакчылыкчы, орбита байдалын ылап хөмчээр радиосистема, приборларның болгаш эртем аппаратуразының ажилдап чорудуруң дугайында Черже медээ дамчыдып радиотелеметрия системасы бар. Спутникте тургускан аппаратура өй-танында ажилдап чорудур. Башкарыла-саналга төвү келген медээлерки сайгарып ажилдап турар.

Пржевальскийнин аян-чорунуң чүс чыл ою

Усурий крайга Пржевальскийнин аян-чорунуң шилчелениң чүс чыл ою ССРЭ-нин география нитилелинин Приморье салбыры демделгезин. Пржевальскийнин чоруп эрткен черлеринге чоран экспедицияның келгилерин өйдөй хуралына элестедер кылган. Ол экспедициянын География нитилелин мында чаа организациястан. Ай дүргүндө үк экспедиция 1200 километр оруктарын эрткен

